

Масько І.В., Жовтяк Я.І.,

курсанти 4-го курсу

Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

Кривопуск О.Г.,

викладач кафедри криміналістики та домедичної підготовки

Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

**КРИМІНАЛІСТИЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА ЗЛОЧИНІВ ПРОТИ
ВЛАСНОСТІ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ ПІД ВПЛИВОМ
ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ**

Запровадження воєнного стану, повномасштабне вторгнення російського агресора на територію нашої держави відобразилось на абсолютно всі сфери життєдіяльності українського суспільства. Правоохоронна система нашої держави вийшла на абсолютно новий рівень професійної діяльності у всіх аспектах своїх повноважень, починаючи з проведення фільтраційних заходів на пунктах перепустки розміщених на території всієї держави (особливо у прифронтових регіонах), закінчуючи виявленням та документуванням воєнних злочинів та злочинів вчинених в умовах воєнного стану.

Відповідна кримінально-правова реакція держави на прояви злочинності існуючої на території держави, яка перебуває в стані повномасштабної війни віднайшла свій прояв у відповідних законодавчих актах, таких як Закон України «Про внесення змін до Кримінального кодексу України щодо посилення відповідальності за злочини проти основ національної безпеки України в умовах дії режиму воєнного стану» №2113-ІХ та Закон України «Про внесення змін до Кримінального кодексу України щодо посилення відповідальності за мародерство» №2117-ІХ від 3 березня 2022 року, якими було посилено відповідальність за вчинення майнових кримінальних правопорушень

передбачених статтями 185, 186, 187, 189, 191 Кримінального кодексу України. Відповідне посилення торкнулось тих суспільно небезпечних діянь, які становлять переважну частину «кримінальної статистики», адже лише протягом 2020 року за статтею «крадіжка» (ст.185 ККУ) зареєстровано 138562 факти, кількість кримінальних справ за статтею «грабіж» (ст.186 ККУ) дорівнює 7492 облікованих проваджень, а за найтяжчим кримінальним правопорушенням категорії майнових «розбій» (ст.187 ККУ) кількість справ дорівнює 1360 зареєстрованих фактів [1]. Відповідно до чого, край важливо приділити увагу криміналістичній характеристиці цих кримінальних правопорушень вчинених саме в умовах воєнного стану.

Криміналістична характеристика злочину – це абстрактне наукове поняття, яке має для слідчого лише орієнтаційне значення і повинно включати в себе характеристику вихідної інформації, системи даних про спосіб вчинення та приховання злочину, типові наслідки його застосування, особу ймовірного злочинця та ймовірні мотив і мету злочину, особу ймовірної жертви злочину та деякі обставини вчинення злочину (місце, час, обстановка) [2, с.37]. Досліджуючи криміналістичну характеристику майнових злочинів вчинених в умовах воєнного стану варто звернути увагу саме на мету та мотив вчинення злочину. Соціально-економічна ситуації в Україні значно погіршилась у зв'язку з повномасштабним воєнним вторгненням на її територію, що спричинило скорочення робочих місць, підвищення рівню безробіття, фактичне реструктуризацію державного фінансування, пріоритетом якого є оборонна сфера загальним наслідком чого є значний «удар» у всіх сферах економічного життя держави. Наслідком таких перетворень стає низка факторів, що лише підштовхують людей до скоєння майнових злочинів, вчинених з корисливих мотивів виключно для того, щоб забезпечити елементарні потреби свого існування, а тому особа злочинця тепер не обмежується маргінальними категоріями та особами, що ведуть аморальний спосіб життя. Аналізуючи

характеристику особи потерпілої від таких протиправних діянь можемо зробити висновок, що переважно це особи, які знайомі з винним та через нехтування пильністю або переконанням щодо неможливості таких посягань з боку знайомої особи стають потерпілими в кримінальних.

Вивчаючи типові сліди та джерела їх походження, які можуть бути виявлені після вчинення таємного заволодіння чужим майном, виникає проблемне питання щодо фіксації таких слідів у випадку скоєння злочину в побутових умовах, без інструментально та в процесі спільного перебування в певному місці (до прикладу, сумісне розпивання алкогольних напоїв, святкування, застілля, здійснення господарсько-побутових робіт, знаходження на спільному місці роботи тощо). Тобто, коли наявні сліди, що можуть знаходитись на місці події не будуть достовірними та залишені виключно особою злочинця. Щодо підготовки до вчинення таких протиправних дій, то все залежить від умов їх скоєння, у випадку свідомого спланованого вчинення таких дій (викрадення чужого майна в громадських місцях чи транспорті скоєне з прямим умислом та заздалегідь сплановане) злочинець планує місце, орієнтований час (час-пік), оцінює ймовірних жертв та спосіб вчинення злочину. У випадку «побутових» крадіжок (застілля, допомога у господарстві, відвідування помешкання потерпілої особи зловживаючи довірою) мова буде йти про вчинення дій, які були скоєні переважно з раптово виниклим умислом.

Отже, враховуючи вищевикладене можемо прийти до висновку, що криміналістична характеристика крадіжок скоєних в умовах воєнного стану не є статичною та може видозмінюватись залежно як від об'єктивних так й суб'єктивних ознак вчинюваного діяння. Варто враховувати, що на час дії воєнного стану держава з особливою увагою відноситься до протиправних діянь, що посягають на власність та право такої власності, а тому настання відповідної кримінально-правової реакції з боку держави – невідворотний наслідок на такі прояви. А така увага не лише формальна, а й знайшла своє

відображення в таких законодавчих актах як Закон України «Про внесення змін до Кримінального кодексу України щодо посилення відповідальності за злочини проти основ національної безпеки України в умовах дії режиму воєнного стану» №2113-IX та Закон України «Про внесення змін до Кримінального кодексу України щодо посилення відповідальності за мародерство» №2117-IX.

Список використаних джерел:

1. Злочинність в Україні: як змінювалася ситуація в 2013-2020 роках. Слово і
Діло.URL:<https://www.slovoidilo.ua/2021/01/28/infografika/suspilstvo/zlochynnistuk-rayini-yak-zminyuvalasya-sytuacziya-2013-2020-rokax> (дата звернення: 17.09.2022)
2. Берназ П. Поняття “криміналістична характеристика злочину”. Південноукраїнський правничий часопис. 2017. № 2. С. 37. URL: http://dspace.oduvs.edu.ua/bitstream/123456789/1067/1/%D0%91%D0%B5%D1%80%D0%BD%D0%B0%D0%B7%20%D0%9F.2_2017.pdf